

Постарина плаћена у готову.

Државно Тужилоштво
Сибеник
Р. бр. 340/1931
19. 3. 1931.

Иzlazi четвртком.

Privredno - kulturne
Maticе
za Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

Privredno - kulturne
Maticе
za Sjevernu Dalmaciju

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za
Ameriku 2 dolara, a za ostala postranstvo 80 din.
Članovi Maticе dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Сибеник, 3. Септембра 1931.
БРОЈ 112. ГОДИНА III.

Vlasnik »Privredno-kulturna Matica za Sjevernu Dalmaciju«
Pretstavnik: MILAN BRKIĆ, urednik
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 38.242

Није само винска криза....

Главни узрок нашега биједнога живота долази од винске кризе, која се појавила 1926 г. и која сваком даном постаје све јача и тежа. Ми далматински виноградарски, који смо сву своју снагу тјелесну и душевну посветили виноградарству и чије животне намирнице зависе од самога вина, преживљујемо једно најтеже, најкритичније и најсудбоносније вријеме.

Али није само винска криза. Ми сељаци у Котару и доњој Буковници, који имамо услова, да се поред виноградарства — и ако у мањој мјери — бавимо многим другим привредним гранама у првом реду земљорадњом, сточарством, воћарством и пчеларством, нисмо удућени и вјешти тим осталим гранама. Зашто је то тако, питајте наше агрономе и остале пољопривредне стручњаке, као и све оне, којима је стављено у дужност да подижу и унапређују нашу пољопривреду. Али ипак наш је сељак има неколико година почео осјећати и на сав мах мислити, да се он жртва поред виноградарства занимаши многим другим пољопривредним гранама, о којима је до сада мало или нимало водио рачуна, држећи их за споредан посао, или чак никако.

Сада наш сељак мисли, да је од свега најбоље сточарство, нарочито овце, свиње и говеда. Стварно и јесте. И данас он иде за тиме да, колико му прилике дозвољавају, гаји што више оваца, свиња и говеда. Има сељака у Котару и Буковници, који држе по неколико комада прасица за плођење, или како се то у нас каже: за напредак, а мало је кућа, које немају бар по једну; има их много, који држе по 60-80 и 100 глава оваца, а мало је кућа, да их немају бар по неколико комада; има их који држе по више комада говеда, а већина их је која држе по једно или двоје; има Буковчана, који држе по 50-60 коза, а мало је кућа у сјеверним селима, које су без козе, јер су уносне и погодне за врлетне пашњаке и претстављају добру врсту сточарства у тим крајевима.

Али данас је и сточарство у у тешкој кризи, ради претјераног падања цијена стоци. Да не идемо далеко, изнијешу овдје неколико примјера из властитог искуства: Назад 15 дана одагнао сам на вејелни сајам три овна. Били су прилично дебели, тако да су процијенени по 15 кг. чиста меса. А ја сам их продао једва по 110 дина.

Други пут продао сам троје дебеле прасици. Процијенени су по 9 кг. чиста меса. Добио сам за двоје по 100, а једно 95 дина.

Примио сам од једног Буковчана неколико јаради на рачун дуга, по 110 и 115 д. комад. Тешки су попрчијено по 10 кг. чиста меса.

Гонио сам их три пута на пазар. Први и други пут није ме нико ни упитао за њих, а трећи пут плаћали су ми по 90 дина. комад.

Исто сам тако последњега сајма гонио на пазар два јагањца од 8 кг. чиста меса. Једва сам их продао по 75 динара итд. Ништа боље не стоје ни говеда ни перадија.

Упоређујући лањску цијену стоке добија се ова разлика: Прасад одојчад од 9 кг. чиста меса продавао сам 320 дина. комад, данас једва 100 дина. Овнове од 15 кг. чиста меса продавао сам 220-240 дина. по комаду, данас 110 дина. Јарад од 10 кг. чиста меса продавао сам по 150-170 дина. комад, данас на 100 дина. Јагањад од 8 кг. чиста меса продавао сам по 120 дина. комад, данас једва 75 дина.

Сада ајдемо у месарницу и гостионицу, да видимо њихове цијене: 1 кг. јањетине 14-16 дина, печене 24-32 дина. Јаретина је мало скупља, а негдје поједнако. Прасетина печена

30-45 дина. 1 кг. Говедина 14-15, дина кувана 26-30 дина. 1 кг. Овакве су цијене биле и лани док је стока продавана по горе споменутој цијени.

Сада стани да рачунамо: Једно прасе од 10 кг. плати гостионичар 100 дина. Добије од њега 7 кг. печена меса. Прода просјечном цијеном по 35 дина. 1 кг. 7 кг. по 35 дина. 245. Дроб и цигерицу одби за порез. Дакле добија чистих 145 д. на 100 дина.

Зар не би било право да наши сточни трговци, месари и гостионичари буду мало умјеренији у цијени, па да мало скупље плаћају стоку, како би имали користи и они и сељаци. А са бољом цијеном наш би сељак посветио више пажње своме сточарству те би се оно постепено кроз пар година подигло до жељене висине.

Котарски и буковачки сељак, који је у овим тешким годинама био почео ослањати своју срушену наду на сточарство, опет је клонуо под ударцима немилосрдне судбине и бездушних људи.

Ђеврске, августа 1931.

Гојко Лежанић, тежак

Кроз Равне Котаре

— Од Подгорја до Приморја —

III

Свијела економска зона, а то је опћина нинска, земунска, смилјичка и новиградска (без Новиграда) на копну претставља за се једно посебно питање, које се може ријешавати само у овом кругу: Nin, Zemunik, Smiljić, Novigrad, обухватајући ту и Подгорје, које је Velebitom одијелјено од свoga zaleda и упућено на Котар. С обзиром на ово требало би и у Рајанцу да се развије једна база за рад и везу са оним дијелом Подгорја. Поред неколико приморских мјеста, која су згодан излаз на море овим крајевима ниједно друго мјесто изван економске зоне не може помоћи у ријешаванју питања, која су врло важна за цијело zaleda zadarsko, јер нити му могу постати потрошачка пијаса, ни из њих примати потцијаче за рад.

Питање опћина, на које се иначе много полже не игра овдје никакве улоге, јер ни од формирања двије-три велике опћине у економској зони не би се ништа добило. Постоји веча опћина у Ninu, па она није у нијему боља него земунска, или смилјичка, које су мале опћине. Дараче још то треба потицати много питања, а прилике су разноврсне, ништа не би сметало кад би се формирала једна опћина рајанацко-подгорска или нека друга комбинација. Па ни оснивање сукошанске опћине, ако би се могла сама одржати не би сметало са опћег гледишта. Свака од опћина економске зоне има својих посебних питања (саобраћаја, асанација, школа, подјеле земљишта) у којима би морала што јаче учествовати, да што више активности дође до израза.

Питање среза најпозесније би се

ријешило са формирањем једног посебног среза за копнени дио економске зоне, јер има посебних одредба, које важе само у економској зони и савим су посебне прилике, са којима се мора бавити. Оточки срез економске зоне у Преком успјешно је неколико питања привео крају, а сигурно би тако посебни срез копненог дијела економске зоне благотворно дјеловао на поједино питање и ублажио незадовољство народа да често пута за ситнице многи морају уложити много и трчска и времена и труда. Сједиште среза могло би бити гдје је најприступачније свима и гдје има потребних просторија, јер не постоји народ ради уреда него uredи ради народа.

Питање суда такође би се могло ријешити са једним мјестом у економској зони, јер има села нинске опћине, из којих људи изданабуе по 2-3 дана идући на суд или на срез, далеко изван економске зоне.

Пољопривредне и културне установе требало би настојати установити у сваком мјесту. Поред школе и поред цркве свако село требало би да има и свој Народни Дом за задруге, читаонице, сакб итд. Сада се ради на десетак школа у овој зони, а имамо и Народних Домова и готових у припреми, само то треба проширити. Пољопривредни, домаћички, задружни и здравствени теџајеви у Земуну биће једна добра основа, али требало би имати још коју сличну позацију на пр. у Лазарету у Петрчанима и помоћи у Смилјичу једно јаче пољопривредно друштво, које се већ одавна припрема и које би имало услова за већи рад, ради обилја добрих земаља, које би се могли искористити са рационалном обрадом помоћу машина.

Са добрим кадером учитеља, од којих има већ и сада врло добрих,

samo još nisu došli u međusobnu vezu u radu i sa odabranijim svećenicima, a uz pomoć agronoma i ponešto druge inteligencije rad bi se u narodu pokretao i s uspjehom vodio. Higijenski zavod trebao bi da nastavi sa asanacijama, a da se i sam narod aktivira i u ovom pravcu pomoću zdravstvenih zadruga i saradnjom općina.

Za privatnu inicijativu uopće trebalo bi imati jedno središte rada za ekonomsku zonu, a to bi bio jedan Zadrugni Savez ili Privredno-Kulturna Matica, o čemu su se već vodili razgovori između predstavnika Zadrugnog Saveza, Zadrugne Maticе, Privrednog Saveza i Privredno-Kulturne Maticе. I općine ekonomske zone. Banovine trebale bi da pomognu stvaranje jedne ovake ustanove, koja bi držala tečajevе za inteligenciju i seljake, upućivala zadруге u radu, osnivala ih po mjestima, gdje ih još nema, potičući i rad drugih ustanova privrednog i prosvjetnog karaktera, koje imaju svoju ulogu u narodnome razvitku.

Rad u narodu nije pjesma. U svakoj ustanovi na selu svaki dan se nameću teške brige, koje treba rješavati. Nijesu to gotovi darovi, koji treba da panu na ruku seoskom uči i svećeniku ili drugom kojem školovanom čovjeku, da samo uživa među naprednim seljacima, već težak svakodnevni trud i briga, koja neda mira ni noć ni dan, јер тражи neprestano savladivaње prepreka — duhovnog i materijalnog značenja, a naročito u ovim krajevima, gdje su uslovi vanredno teški radi udarca, koji je zadesio ovaj kraj sa gubitkom Zadra. U ovom radu, a u ovim prilikama, mogu se снаći и učestvovati samo oni koji imaju dubljih duševnih osnova za ovakav rad. Inače se izgube u mudrovanju, pasivnosti i praznom kritikovanju. U ovom radu ustrajati bilo je teško i radi toga što su nadležni faktori vrlo malo poklanjali pažnje ovom kraju. A privatna inicijativa pokazala je kojim se putem mora ići, јер су на то uputile same potrebe.

Primjer smokovičko-zemunički najjasnije pokazuje i teškoće rada, ali pokazuje i pravce rada, koje treba na себе razvijati. Već deset godina seljaci u Smokoviću npr. svake godine argatuju i u teškim godinama muče se, da ostvare barem један dio svojih potreba, ali prilike sve теже nastupaju. Једне godine nerodice, druge krupa, treće suša ne dadu da se dane i živi, pa ipak su nastavljali i svršavali једно po једно svoje započeto djelo. Još za vrijeme talijanske okupacije podižu Narodni Dom i smještaju u nj svoje ustanove. Kreditnu i zadругу, nabavilačku, knjižnicu sa čitaonicom. Malo poslije osnivaju zdravstvenu zadругу, i tako dolaze do zadrugne apoteke i zadrugnog ljekara. Daju se krediti, nabavljа se roba i dok se seljaci bave samo sa poslovima u svom selu, ti se radovi lijepo razvijaju, ali osjećajući, svuda oko себе teško stanje proširuju svoj rad i na okolna sela i dolaze do

posjeda bivšeg manastira trapista u Zemunik, gdje se je osnovala domaćička škola, premjestila zdravstvena zadruža, održavali zadrudni tečajevi. Nabavilo se je preko milijun dinara sredstava za proizvodnju (galice, sumpora, dubra, sjemenja, alata itd.). Ljekovna, razdijelili su se krediti, ali se je uvidjelo da narod nema mogućnosti, da udovoljava svojim dužnostima, pa se je osnovala mljekarska zadruža i vinarska sa podrumom, koji će moći da prima 5.—6000 hektolitara, da se na taj način može dolaziti do sredstava za rad, da zadruga i dolaze do novčanih sredstava. To su bili sve veliki poslovi, koji su ostali, u glavnom, na samim seljacima, pa oni sami nemaju dovoljno snage da sve to brže razvijaju već zapinje i sporo naprijed ide, ako im se čovjek diviti mora, što ih ima koji takovo jedno breme na se uzimlju, bez dovoljno pomoći inteligencija i ostalih faktora.

Sličnih primjera javlja se i po drugim mjestima, ali malo ima narodne inteligencije koja bi taj rad pomaže i državne i samoupravne vlasti vrlo se sporo kreću da pomognu privatnu inicijativu. A to je jedini način, da se u jednom kraju za najmanje sredstava postignu najveći uspjesi.

Život u ekonomskoj zoni po nuždi budi privatnu inicijativu, ali i za pravom pozivlje sve nadležne faktore, da joj dođu ususret više i svesrdnije nego dosad.

L. M.

Osiguravajmo stoku!

Stočarstvo je vrlo važna privredna grana naša. Prihodi od nje dosežu oko 17 posto ukupnog nacionalnog dohotka našeg, a i u našem trgovinskom bilansu stoka i stočarski proizvodi zauzimaju jedno od prvih mjesta. Pored svega toga stočarstvu se ne poklanja ona pažnja, koju ono zaslužuje. Postoji čitav niz pitanja, vrlo važnih za održanje i unapređenje stočarstva, koja već dugo čekaju na svoje rješenje. Jedno od glavnijih je i pitanje osiguranja.

O problemu osiguranja stoke bilo je riječi u „Glasu“ (v. brojeve 84, 85, 86, 91, 92 i 93). Tu se je raspravljalo o tome, kakva bi organizacija osiguranja bila najbolja i za naše prilike najuspješnija. Za uzajamno zadrudno osiguranje je rečeno, da ono ne pruža velike koristi seljacima, te je predložen jedan sistem, koji se sastoji u kombinovanju zadrudnog uzajamnog osiguranja sa banovinskim i državnim osiguranjem. To bi osiguranje bilo obavezno za sve posjednike stoke i za sve vrste stoke. Ono bi potpuno odgovorilo svojoj svrsi, pa bi time problem osiguranja stoke bio riješen.

Ali za organizovanje toga osiguranja potrebna je intervencija države. Ta intervencija mora biti dvostruka: intervencija državne sile, da bi se sve posjednike stoke prisililo na osiguranje, i intervencija državne kase, t. j. rovdana pomoć. Ali upravo radi toga, na to će se osiguranje još prilično dugo čekati. Da li do tada treba stati prekrštenih ruku i gledati, kako seljak svakim danom gubi hiljade dinara? Sigurno ne. Nešto se mora početi, i privatnoj inicijativi prepušteno je slobodno polje rada.

Ima kod nas bistrih i poduzimljivih seljaka i radišne inteligencije, koja je stalno u vezi sa selom i seljacima, koja osjeća njihove patnje i tegobe, razumije njihove potrebe i nastoji da prve umanj i otstrani, a druge zadovolji. Njima za informaciju iznijecemo ovdje, u općenitim crtama, organizaciju

osiguranja stoke, kakvo postoji u Hrvatskoj. Iznosimo to, jer vjerujemo, da će se naći ljudi, koji će na tome početi raditi. Taj rad bio bi u toliko korisniji, što će se i obavezno osiguranje, koje bude jednom država provela, morati osloniti na izvjesne osnovne stanice, što će to osiguranje naći psihološki spremljen teren u narodu i što će tako nastiti jedak kadar ljudi spremnih i vještih u tom poslu, koji će biti neophodni za uspješno djelovanje nove organizacije, kad ova bude stvorena.

Za osiguranje stoke postoje u Hrvatskoj mjesne zadruge i Središnja zadruža za osiguranje stoke. Mjesne zadruge, u stvari, ne vrše nikakvo osiguranje stoke. One su tu više kao pomoćni organi, provode sve mjere za sprječavanje stočnih šteta i nezgoda, vrše pomoćne poslove akvizicije, procjene i ustanovljenje štete i dr. sa svrhom, da režiđu oko osiguranja svedu na minimum. Jedno Središnja zadruža vrši osiguranje.

Mjesne zadruge imaju zadaću: 1. da se brinu za zdravlje stoke svojih članova i 2. da daju osigurati stoku svojih članova kod Središnje zadruge za osiguranje stoke u Zagrebu. Prva zadaća postiže se suzbijanjem marvinskih bolesti najuspješnijim metodama veterinarske nauke, a druga, plaćanjem propisanih premija (Središnjoj zadruzi) uvođenjem katastrofa stoke svojih članova i obavljanjem poslova oko procjene vrijednosti i ustanovljivanja šteta.

Sredstva zadruža jesu: upisnina članova, prinosi članova, potpore i sl., udjeli članova i t. d. *Upisninu* plaća svaki zadrugar prema broju osigurane stoke. *Prinosi* članova razrezuju se na stoku prema ključu, koji odredi Središnja zadruža. Za osnov razreza služi procijenjena vrijednost osigurane stoke, te se on izrazuje u postotcima te vrijednosti. Razrezom se ima pokriti ukupni iznos premije kao i svi upravni troškovi. *Članske udjele* plaćaju zadrugari prema ukupnoj vrijednosti svoje osigurane stoke. Ti udjeli služe kao jedan dio prometne glavnice zadruža. Oni su svojina zadrugara, te se za prestankom članstva u zadrugi povraćaju zadrugarima, ako su uplaćeni u potpunom iznosu.

Svaka mjesna zadruža ima svoj udio kod Središnje zadruge. S prestankom članstva u mjesnoj zadrugi, dobiva zadruža svoj udio, ako je potpuno uplaćen. Ako se razide Središnja zadruža, dobiva zadruža svoj udio u uplaćenom iznosu.

Jamstvo je ograničeno. Za obveze zadruga prema Središnjoj zadrugi jamče članovi deseterostrukim iznosom upisanih udjela i osim toga zadruge svojim pričuvnim zakladama.

Članom zadruge može biti svaka osoba, koja se u području zadruge, bavi uzgojem stoke kao zanimanjem te koja se može ugovorom obvezati. Ne mogu biti primljeni za članove zadruge osobe: koje zanemaruju svoju stoku i rade na štetu zdravlja i života svoje stoke; koje se bave trgovinom stoke ili kod te trgovine posreduju, koji imaju svoju stoku drugde osigurano. Članstvo počinje upisom u zadrugu, a prestaje smrću člana; dobrovoljnim istupom uz pismeni otkazni rok od mjesec dana; pravodobnim neplaćanjem propisanih prinosa i udjela; nepokoravanjem odredbama pravila i zadrudne uprave, naročito odredbama glede pošasnih bolesti; kad članu osigurana stoka očigledno često ugiba ili stradava i dr.

Članovi su dužni pravovremeno plaćati određene prinose i pristojbe.

Kod prijave stoke oni moraju radi upisa stoke u katastar stoke iskazati svaki komad stoke, koji se nalazi u njegovim stajama ili oboru, odnosno na njegovom posjedu, bez obzira na to, da li je on vlasnik čitave stoke ili samo jednog dijela. Članovi su obvezani tačno prijavljivati svaku promjenu kod svoje stoke (uginuće, stradanje, bolest, prodaju, nabavku i dr.), dozvoljavati procjene i nadzor stoke, ispunjavati naročito odredbe zadrudnih organa u pogledu na liječenje i postupak sa stokom, kao i uopće pokoravati se svima odredbama zadrudnih organa. Pri istupanju iz zadruge, dobrovoljno ili isključenjem, dužan je član — ako to traži upravni odbor zadruge — da plati zadrugi onaj iznos, za koji je u posljednjih 10 godina više oštete dobio nego je u prinosima platio. S prestankom članstva prestaje pravo na naknadu štete, ali ne utnjaju obveze člana prema zadrugi.

Stoku procjenjuju zadrudni povjerenici. Stoka već upisana u katastar procjenjuje se početkom svakog polugodišta. Svaki komad marve, koji je po pravilima Sred. zadruge sposoban za osiguranje, mora biti unesen u katastar stoke mjesne zadruge.

Članovi su dužni svako oboljenje, stradanje, uginuće i zapljenu mesa još isti dan prijaviti najbližem povjereniku zadrudnom, koji će ustanoviti štetu i odrediti što je potrebno. Ako član sam skrivi štetu, gubi pravo na naknadu. Za prodaju žive ili zaklane životinje stara se mjesna zadruža. Dobiveni utrižak pripada Sred. zadr., te se on odbiva od propisanog odštetnog iznosa. Pravo na naknadu štete pripada članovima samo za onu stoku, koja je upisana u katastar i koju je mjesna zadruža osigurala kod Sred. zadr. i to samo u onom iznosu, u kojem Sred. zadr. tu štetu plati mjesnoj zadrugi. Ne može dobiti naknade onaj zadrugar, koji je htio prevarnim načinom doći do naknade štete, koji bolest, stradanje, uginuće, zapljenu stoke odmah ne prijavi, koji oboljelu životinju ne liječi prema odredbi zadr. organa ili dozvanog veterinaru, koji nije platio dospjeli prinos.

(Svršiče se)

Iz naših dopisivanja

Jedan težak piše nam nedavno u jednom svom pismu: „Glas“ piše ponekad suviše gospodski, tako da slabo pismen seljak mnoge glavne članke ne može razumjeti; drugo piše sa mnogo rezerve, i onda kad ima, u slučaju potrebe, sigurne dokaze; treće u njemu se malo donosi, kao u drugim seljačkim listovima, što ima: razne poučne i zanimljive priče, pjesme, događaje, dosjetke, razne vijesti iz života i svijeta itd., a to naš poprečni seljak najviše voli čitati. Naš seljak tek počinje da čita, pa mu kao početniku i treba pružiti pogodno štivo, koje će ga privlačiti na čitanje....

Ne treba pisati u rukavicama i sa rezervom ondje, gdje ne treba, nego otvoreno i iskreno....

Treba češće donositi vijesti sa tržišta i o kretanju valute, jer je i to potrebno znati našem svijetu, koji je podvrgnut pljački....

„Glas“ je pokazivao najbolji put, kojim treba da pođe naš seljak i naša inteligencija i neprocjenjena je šteta, što još uvijek mnogi ne uviđaju u čemu se sastoji pravi narodni rad, Tada bi brže i sigurnije napredovala „Matica“ i „Glas“ i cijela Sjev. Dalmacija u kulturnom i privrednom životu.

Ovo što Vam kažem, nije samo moje mišljenje, nego mišljenje sviju seljaka, koje poznaem i koji „Glas“ čitaju.

Nama je drago, da čitaoci „Glas“ kazuju svoje primjedbe, jer samo kad veći broj ljudi učestvuje u izrađivanju lista on će moći udovoljiti željama i potrebama svojih čitaoca. Mi smo od pokretanja lista i željeli, da „Glas“, bude naša slobodna govornica, gdje će se pretresati sva naša pitanja: da se ljudi nauče slobodno misliti i slobodno izražavati, a ne samo da mumljaju i kisaju od neizraženog nezadovoljstva, koje se lakše liječi kad se iskaže.

„Glas“ mora biti ne samo seljački list, nego zajednički list svih onih ljudi, koji imaju zajedničke ideale, želje i osjećaje za napredak naših krajeva. A oni, koji izražavaju narodne potrebe, nijesu samo seljaci, nego većinom oni koji misle o raznim pitanjima, koji su, razumniji i prosvjećeniji.

Kod nas u Sjev. Dalmaciji opažalo se je, da baš seljaci malo razmišljaju o svojim prilikama i slabo se prikupljaju za zajednički rad. Zato mi i dajemo mjestu svakom izrazu, koji se javlja u narodu, znajući da pravog napretka neće biti, dok seljaci ne budu u njemu jače učestvovali, dok ne usvoje shvaćanje, da su sami kovači svoje sreće.

U ovom nastojanju ponekad su seljacima nerazumljiva razlaganja, koja im iznose njihovi školovani ljudi, ali su još više često puta nerazumljive i nejasne želje i misli seljaka, jer se ne trude da ih izrađuju i jasno izražavaju.

Među velikim dijelom naše inteligencije i jednim velikim dijelom seljačkog svijeta toliki je jaz i nerazumijevanje, da se moraju među njima tumači javljati i tumačiti, što zapravo jedni ili drugi misle i žele i da ispod lažnih naslaga prave osnove otkrivaju.

Mi se često nalazimo među dvije vatre. S jedne strane, da pišemo sa „mnogo rezerve“, a s druge strane, da se daju maha nekom revolucionarnom duhu sa sela. Čak se i po sudu moramo zato povlačiti. Medutim naš je glavni cilj okupiti i među seljacima i među narodnom inteligencijom najbolje i najčestitije na zajedničku saradnju.

Ne pišemo mi o svima seljacima kao o najboljima, nego o one dvije-tri stotine najčestitijih i najprosvjećenijih, koji su sa svojom poštenjem i bistrom pameti „so i svjetlost“ u našem kraju, koji su se makli i postali neimari ljepe budućnosti. Isto tako iznoseći slaba svojstva jednog dijela malovaroške čikarije, koja gaši prave izraze narodnog duha i napretka, ne zaboravljamo plemenita požrtvovanja prave narodne inteligencije, koju rađuje svaki napredak narodni, i koja ne može ni ličnu sreću osjećati, kad se oko nje svuda propadanje opaža.

Nijesmo mi politički list, niti nam je cilj da zabavljamo naše čitaoce sa pričama, jer je naš položaj i suviše

Javljamo cijenj. građanstvu

da smo ovih dana dobili prvi električni aparat u Šibeniku za trajnu ondulaciju. Ne peče i ne škodi kosi, izrada odlična, cijene umjerene. Pravimo manikiranje, vodenu ondulaciju, ondulaciju električnim grijanjem gvožđa i pranje kose.

Slon za dame i gospodu. Posluga brza i tačna.

Preporučamo se za posjet.

S poštovanjem

BRAČA LAURIĆ

Frizersko-brijački salon - Šibenik
Ul. kralja Tomislava br. 125.

težak, da se upuštamo u laka zatalasavanja naroda, koja naše prilike ne mogu popraviti. Mi tu šalu i zadovoljstvo ostavljamo »političarima« i spasiteljima otadžbine, koji su već na vidiku, poslije dugog i teškog čekanja i dosadivanja sa ovim našim sitnicama, koje su glavni cilj našeg lista.

U ovakom radu učestvuje manji broj ljudi, jer on traži svakodnevne brige i napore i sporo koračanje naprijed. U izradi vanjskih osnovnih shvaćanja, bez kojih nema ni kulturnog i privrednog razvitka, nas je zapala nezahvalna uloga da se sretnemo i nehotice sukobimo sa predrasudama s desna i s lijeva, ali nam zato stvara i jedno veliko zadovoljstvo uviđanje, da ima i među inteligencijom i među seljaštvom dosta izabranih ljudi, koji se oduševljavaju sa savremenim realnim nacionalnim radom kao nekada sa idejom oslobođenja i ujedinjenja. Pred zadovoljstvom ovih ljudi sasvim iščezava ispred nas nezadovoljstvo a ponekad i srdžba onih drugih.

Гдје је био дом попа Аврама Симића пријатеља Доситеја Обрадовића?

Пише Симо Симић, учитељ, поводом чланка „Далматинско Косово“, у бр. 8335 „Политике“.

Назад 166 године (1765 год.) сам Доситеј Обрадовић, наш велики просвјетитељ и учитељ, прича нам у свом „Житију и прикљученијама“ да је из книнског Голубића због куге прешао у Далм. Косово, гдје га је честити старина поп Аврам Симић примио у свој дом и пријатељски га угостио и за старију му кћер Јелену написао прву „Буквицу“ простим српским језиком те је Доситеј Обрадовић прије Вука Караџића у пракси изводио начело: „Пиши како говориш“. Дакле је у дому попа Аврама зачетак нашег књижевног језика, што је нама потомцима за понос и дику.

Сам Доситеј и сви они наши ученици, који су о Доситеју писали, говоре, да је кућа попа Аврама Симића била на Далм. Косову, а још нико није изнио, у којем је то селу био тај важни српски дом. Сеоског одломка Косова нема, него је Косово предјелно име које обухваћа шест сеоских одломака: Орлић, Марковац, Звјеринац, Рањане, Уздоље и Рађане са засецима Рађана и Шаровцем. У новије вријеме Косовом је названа жељезничка станица у селу Звјеринцу, и сад се Косово у ужем смислу зове само онај крај Звјеринца око станице и цркве Лазарице.

Предаја у племену Симића каже да је наше претке довело шест попова са Бијелог Поља из Босне у село Орлић, који су бјежали ради турске инвазије и склонили се на поданицима Динаре планине. Па како Симићима и у Србији који служе крсно име св. Николу (6-13 децем.) као и ми, то смо ми Симићи листак од оног великог дебла — народа српског, који тамо живи, те је по том наш колијевка Србија као и осталим српском народу горње Далмације.

Сјећам се добро из младости да су ми старији приповиједали, да су у мом родном селу Орлићу биле три највеће поповске куће а једна од њих, најугледнија кула, да је била попа Аврама Симића, која је изгорела назад педесет и више година, а је ли у тој кући била Доситејева Буквица или још који књижевни спис, то је све пламен прогутао, па

ми садашњи потомци ништа о том не знамо. Остале поповске куће Бог зна кад су порушене, а ја се само сјећам њихових видина.

Мoj рођак Симо Симић-Чипчија, из захвалности према нашем великану Доситеју Обрадовићу и сјећању на наше честите претке, подигао је Доситеју спомен плочу код точка Ђуковца, у близини развалина куће попа Аврама Симића у Орлићу.

NAŠI DOPISI

Modrino selo, 2 VIII

Evo čusmo preko novina, a vidimo i svojim očima, da nam je zlo i naopako po cijeloj Dalmaciji, a ja mislim, da nigdje nije gore što kod nas u jednoj Bukovici, u ovom studenom kamenu. Sve smo bili obradili kao i svake godine, ali usljed suše sve nam je propalo.

Niti smo imali koristi u vrtovima, ni u polju. Voćke nije bilo nikakve. Žito bijelo vrlo slabo, a kukuruzi još gori, a o njima smo i živjeli.

Sada ništa nemamo, kao da smo sada jadni naselili. Narod se uznemirio od nevolje. Ko je zdrav i mlad pobježe u svijet na radnju, ode truhom za kruhom, a ovo jedno staro i ne jako osta cvileći kod kuće i kineći se sa ovo jadne stoke. A i stoka je propala. Smeli smo je prošlih godina. A i ovo što je ima slaba je; smela je suša i nema što da izije, pa nam je od nje i mala korist, pošto joj je slaba cijena. Ne može se prodati, a u zimu ne može se puštati, jer nema nju hrane. Ako bude zla zima sve će propasti od gladi.

Eto nam zime, eto nam naše smrti. Sada će nas potjerati općina sa svojim danjcima: kupi travarinu, kupi bolničke troškove, šumske prekršaje. Ako je jadni težak što izmakao i uvatio što od općinske zemlje općina je udarila globu od 100 do 500 dinara. Bolničkih troškova u nekih ima na stotine, a u nekih i hiljade. Porezni ured traži zemljarinu. Plaća se poreština i inventar. Ima toga mnogo da se plaća. Paroh traži svoje pristojbine. Pored birovine treba plaćati krštenje, vodičarinu, krsnu slavu, mrtvinu. Dok se sve plati familija dode do propadanja. Danjci su teški i na dobroj godini, a kamo li u ovoj zloj. Jadni težak ide gđ i bos i od umora trudan, pa nalakše ostaje bez svega uzdišući. Tako će nam biti svima težacima ove godine u jednoj Bukovici. Kad nam Bog mislio dati ovaku godinu, dabuđe nam je dao da kaplje katram i sumpor sa neba, ga da je sve teške sagorio, kao što se priča da je u neki zeman sagorio Sodomu i Gomoru i za noć sve opustošeno. Da bude sve nas teške tako sagorio, da se više ne mučimo kada nam je ovako naopako.

Dug nas za grlo davi. Dužni svakome, a najviše kamataru. To se plaćati mora, a odakle da plaćamo, kada ni pare nemamo? Lani je bila prilična godina, pa smo kukuruze prodavali, 1 kg. bio je dinar. Sada kukuruze nemamo, morali bi i njih kupovati da imamo zašto, ali sada je kod nas kukuruz kilo preko 2 dinara, kada mi moramo da ih kupimo. Ali nemamo zašto da ih kupimo, pa ako se ne priskoči ovome narodu u pomoć, biće zlo i naopako kako nigda nije narod dočekao.

Strahota je i pomisliti na jedno stanje našega naroda, koje ga čeka iduće jeseni i zime i godine.

Ljubo Kresović, težak

Кистање,

Изградња моста преко Крке код Кистања. — Већ од толико година уназад покренуто је питање изградње моста преко Крке код Кистања из потребе, неопходне потребе, као опће корисне везе за овај крај. И компетентна власт, увидевши потребу и корист односног моста, донјела је одлуку о његовој изградњи; али не на мјесту које би било боље и корисније — код Брзице, већ код Миљацке. Грађани Кистања упозорили су власти на штету коју би трпио овај крај, кад би се мост изградио код Миљацке, пак су у том смислу учинили представку — потписану од њих 45 још 1921; Мин. Грађевина и Покрајинској управи у Сплиту, пак опет 1925 истим властима, и 1929 Кр. Банској управи у Сплит. Но поред тога, није се изишло у сусрет оправданим опћим захтјевима, већ је одлучено, да се мост гради код Миљацке. Међутим сад — како се чује — Банска управа је одлучила да се мост гради код Манојловца, што би у ствари било некорисно исто, као изградња код Миљацке. Како би и колико са првим, толико и са свим посљедњим ријешењем био промашен циљ изградње дотичног моста, изнијемо односну претставку, која је — како смо рекли — толико пута била упућивана компетентним властима, да се види, од какове би користи био мост, кад би се изградио код св. Архађела, на Брзици.

Представка

Доље потписаним дошло је до знања, да се ради озбиљно на том, да се направи мост преко ријеке Крке код Кистања, са односним путем с једне и друге стране.

Познато им је такођер, да настојања неких мјештана, а ваљда и саме општине, иду за тим, да се мост направи код Миљацке. Пошто су одлучујући фактори упућени, већином на информације непосредно заниманих странака и власти, могло би се доносити, да подре основа изградње моста преко Крке на Миљацку. Ну све информације и жеље, које иду за тим, да се мост направи код Миљацке, или су посљедице неупућености или су диктиране од особних интереса. Потписани стога сматрају својом дужношћу, да прикажу вишој власти, објективно и са гледишта опћег интереса цијело стање ствари, како се не би направила једна непоправљива грешка, која би државу толико коштала.

Мост би имао сврху, да варош Кистање споји са селима, што леже према Кистањама, на противној обали Крке. Сам један преглед на приложену карту (овим преставкама приложен је детаљни „шкиц“) достатан је, да се види апсурдност изградње тога моста на Миљацкој, која је удаљена од вароши Кистања ништа мање од 6 км. То постаје тим више апсурдно, што се може исто тако направити мост управ према Кистањама т. ј. на Брзици код манастира Крке. Предности ове основе су многобројне и јасне:

Мост на Брзици, био би на обали Крке Кистањама најближи, дачим онај код Миљацке, био би 6 км. далеко од вароши а 20 км. од центра Промине; с путем што би се надовезао на мост преко Брзице, добиле би Кистање ближи жељезнички спој са Велушачем, а преко њега, са осталим свијетом, дачим,

тога са мостом преко Миљацке не би било. У смјеру пута и моста преко Брзице протежу се од Велушића преко Кистања па даље све до Обровца наслагe каменог угљена, па кад једном рударско друштво прошири своје дјеловање, и на десну страну обале Крке, овај мост и пут пашће у средину серије рудокопа. Осим тога, постоје у околици и многе друге рудаче. Кад би се изградио мост на Миљацкој, овој радњи и промету, не би ништа служило, јер је превез са стране, па би се морао видати други мост код Брзице.

„Златни задружни savez“

Главни savez srpskih zemljorad. zadruga sklopio je sporazum sa Savezom čehoslovačkih potrošačkih za druga „Velikonakupnom“, koji je najjači savez potrošačkih zadruga u Čehoslovačkoj (njegovi savezi imaju 233.000 članova a svojim članovima prodaju robe godišnje u vrijednosti od preko jedne miljarde čeških kruna).

Po ovom sporazumu Velikonakupna se obavezuje, da će sve nabavke, koje bude vršila u inostranstvu, praviti u Jugoslaviji, ako uslovi budu jednaki. Istu takvu obvezu dao je naš Savez glede robe, koju on bude dobavljaо iz tuđih država. Velikonakupna dolazi u prvom redu u obzir kao kupac velikih količina svinja, svinjske masti, voća, pšenice i kukuruza.

Ovaj sporazum između našeg i čehoslovačkog saveza nazvan je od njih „Zlatnim Zadrudnim Savezom“.

Kužne klice u mlijeku

U mlijeku ima vrlo mnogo kužnih klica. I što mlijeko duže stoji, to se klice u njemu većma razvijaju. Jedan naučenjak tvrdi, da 2 sata poslije mužnje ima 8000 kužnih klica u jednom kubičnom centimetru mlijeka, 9 sati poslije ima ih već 60.000, a 37 sati poslije ništa manje nego 5.600.000. I toplina utječe na veliko razmnožavanje tih kužnih klica (mikroba). Mlijeko pomuzeno prije 15 minuta kod topline od -10 Celsusa ima u cm kubičnom 100.000 mikroba, kod -25 Cels. 12.000.000, a kod -35 C. 165.000.000 mikroba.

Mikrobi u mlijeku su ili *saprofitni* ili *patogeni*. Oni prvi škode našem tijelu po tome, što kvare mlijeko koje pijemo. Inače oni sami po sebi ne škode našem tijelu. Takav je mikrob na pr. kiseli mliječni mikrob, koji je uzrok zasiravanju mlijeka. Patogeni mikrobi, naprotiv, ne stvaraju velike promjene u mlijeku, ali zato s mlijekom ulaze u naše tijelo i tu vrlo štetno djeluju. Saprofitni mikrobi dolaze u mlijeko usljed nečistoće, patogeni pak usljed bolesti i nečistoće mliječara ili iz oboljele dojke i vimena krave muzare. Tako se mlijeko može zaraziti klama trbušnog tifusa, difterije, šarlaha, kolere i, dr. Od drugih mikroba, koji dolaze iz organizma krave, najvažniji je i radi raširenosti, najopasniji mikrob tuberkuloze.

Da se mlijeko uzdrži čisto ima više sredstava (hemijskih, električnih i dr.) Najsigurnije je sredstvo toplina. Mlijeko poslije mužnje treba ohladiti, a onda ugrijati na -101 C, i tako kuvati 3-4 minuta. Ako je od mužnje mlijeka prošlo duže vremena, onda ni to sredstvo nije dovoljno, nego ga je potrebno kuvati u naročitim aparatima.

U koliko mikrobi ne dolaze iz oboljelog blaga, od njih se možemo sačuvati, jer oni ulaze u mlijeko ili za

vrijeme mužnje ili poslije nje. Prvi uvjet za to je čistoća. Onaj, koji muze mora biti zdrav. Naravno, to je spasno, ako je onaj, koji muze, tuberkulozan, jer pri mužnji može iz njega da ogromna količina tuberkuloznih bacila prijeđe u mlijeko. Vime blaga mora, također, biti čisto. Ono se mora prije mužnje barem mlakom vodom isprati. Sude, u koje se mlijeko muze i drži mora biti potpuno čisto. Njega nije dovoljno prati u samoj vodi, nego bi ga trebalo prati još barem u vopnu (ako su druga sredstva skupa ili ih je inače teško dobiti), a poslije toga dobro isprati u hladnoj vodi. Mlijeko se ne smije cijediti kroz krpetine sumnjive čistoće. Za to postoje mrežice i posebni u tu svrhu podešeni papiri. Nažalost naši mljekari na sve to nimalo ili vrlo malo paze. Stoga mi i pijemo mlijeko puno kojekakvih mikroba. A ipak sa malo volje mogli bi naši seljaci udovoljiti propisima higijene.

Količina mlijeka

zavisi pored ostalog i od postupanja sa kravom i tišine koja treba da vlada.

Zna se da se veliki dio mlijeka luči iz tijela za vrijeme same mužje, te onda sve što na kravu utiče nepovoljno: tuč, vika, lupa i d. t. mora da smanjuje i količinu mlijeka.

Zato pri mužji treba blago postupati sa kravom i odstraniti svaku viku i lupu u blizini. Kravi treba blago i sa milovanjem pristupiti, da je potpuno mirna i zadovoljna pri mužji.

Također ne treba hraniti za vrijeme mužje ni ostalu stoku u štali, da n. pr. ne bi nju dražilo kad drugu stoku hranimo, a osim toga tada ima više mogućnosti (prušina) da se mlijeko zagadi. Zato je najbolje kravu musti po mogućnosti na polju.

Pojačanje mliječnosti u krava

Statistika pokazuje da jedna mliječna krava u Njemačkoj proizvede prosječno godišnje oko dvije hiljade litara mlijeka odnosno 5 l po lit dnevno. Krave koje daju 5-6 hiljada litara godišnje izuzetak su. M datim iskustva oglednih stanica pokazuju, da je relativno lako popeti proizvodnju mlijeka na 3-4 hiljade litara godišnje po jednoj mlijećnoj kravi. Odabranjem i racionalnom ishranom stoke proizvodnja mlijeka se može još više popeti. U Americi postignuti su u ovom pogledu izvanredni rezultati. Uspjelo se u oglednim stanicama Amerike, da jedna krava pod naročito povoljnim okolnostima proizvede godišnje preko 16 hiljada litara mlijeka, t. j. blizu 50 litara dnevno. I ako su ovi primjeri samo izuzetni slučajevi, oni pokazuju da postoji mogućnost, da se proizvodnja mlijeka jako poveća. U Njemačkoj još od 1926 god. vrše se intenzivno opiti sa šarenom nizijskom rasom govčadi u cilju povećanja proizvodnje mlijeka. U 600 slučajeva popeta je proizvodnja mlijeka na preko 7000 litara godišnje.

Gliste

su u glavnom korisne bizuzlene životinje jer svojim bušenjem zemlje čine da se ona lakše provjetrava.

Jedino u proljeće naročito kad se namnože mogu biti škodljive, jer svojim dizanjem zemlje mnogi rasad iščupaju i očete.

Pošto one ovo rade noću možemo im doskočiti na taj način, ako naše lj je obđemo noću sa jednom lampom: tada ćemo mnoge gliste zateći na površini i potamaniti.

Na kojoj zemlji krumpir najbolje rodi

Krumpir je od onih usjeva, koji se gaje gotovo u cijeloj svijetu; uvijek dobro rodi, samo kad se na vrijeme i dobro uradi, a upotrebjava se i kao ljudska hrana, i za ishranu stoke, i u fabrikaма.

Krumpira ima više vrsta. Ali svaka vrsta ne može dobro uspijevati na svakome mjestu i na svakoj zemlji, zato i treba znati: koja vrsta krumpira na kojoj zemlji najbolje uspijeva, pa sijati onu vrstu, koja za neku zemlju može najbolje uspijevati.

Krumpir raste i uspijeva i u krsu, i u čarnoj ravnicima, i u pljunkovitoj pjeskuši, i u zbijenoj smonici, u dolini, a i po visinama gdje inače ni žita ne mogu uspijevati.

U vlažnijim zemljama u krumpira rod je mnogo крупнији, ali je vodњикав и nije tako ukusan за јело, као krumpir koji rodi u планинској сувој земљи, gdje je ситнији, ali je брашнав, сипкав и много укуснији за јело.

Најбољи је и за јело најукуснији онај krumpir, koji rodi у планинским крајевима, или gdje год на сувом, отвореном и промајном мјесту. У градинама, gdje има воћа и дрвећа, krumpir је махом водњикав, љјгав и неукusan.

У равнијим крајевима, у влажним земљама, треба сјати krumpir с црвеном или модром кожурицом, а у брдним, сувим крајевима, онај са жутом или бијелом покожицом.

Krumpir добро uspijeva samo на дубоко прекопаној, добро урађеној и уситњеној земљи. Што је земља дубље прекопана и боље уситњена, krumpir рађа све боље и све крупнији род.

Ако сјемо krumpir на њиви, треба пустити два плуга један за другим да ору у исту бразду, па ћемо имати добре krumpире.

На риљевини krumpir најбоље роди.

Тамо gdje желимо сјати krumpir, најбоље је још с јесени дубље прекопати, или добро прекопати, па оставити, да земља преко зиме измрзне и добро се накваси, па с прољећа, кад се земља просуши, редити је даље и посјати krumpir.

Још мокру земљу с прољећа не треба ни орати ни копати.

Krumpir тражи јаку, љубревиту земљу. Али му не годи младо, још несагорјело љубре. Зато треба за krumpir љубрити само преврелим, сагорјелим љубретом, али на такву земљу не смјемо одмах сјати krumpir, него кукуруз, или ако сјемо krumpir у градини, треба прво на тој земљи да расадимо што друго, па тек друге године да сјемо krumpir.

Ако немамо довољно сагорјела љубрета, да њиме земљу наљубримо, можемо се и друкчије помоћи. У сваки оцак треба при сјању krumpира да метнемо шаку двије сагорјела љубрета, и опет ће krumpir добро родити. Само овако се може радити, кад krumpir гајимо у маломе у градини. Ако га сјемо на већем простору, на њиви, већ је теже и приметно овако радити.

„Да нам буде боље“ Ж. О. Дачић

Jesam li poslao pretplatu?

Вјештачко љубре

Кад се за кога каже, да је љубре, то се узима као велика увреда, јер тиме хоће да се каже, да је он оно, што се одбацује, што нема никакве вриједности. Има крајева gdje и данас љубре то значи, али у напредних људи љубре има цијену као и свака друга роба. Око великих градова по напредном свијету сељаци варошанима плаћају, да им се допусти, да чисте стаје, само да би дошли до љубрета. А народу, који је заостао, па не зна корист од тога, љубре је на терету, па га износи из куће и из дворишта те баца на општа љубришта, од којих нико не извлачи користи. Може се сасвим истинито рећи, да се напредак људи може оцијенити по томе, како ко подешава љубриште. Што год ко умјешније подешава љубриште, значи да он толико цијени вриједност љубрета, да не да да се од њега изгуби ни најмање снаге. Напредним људима никад није доста љубрета, јер га требају и за њиве своје и за баште своје. Учени људи проучавали су па су пашили, од чега биљка живи и зашто се мора љубрити. И нашли су, да биљци није довољно кад се њива љубри само стајским љубретом, него још да ваља спремати нарочито љубре. То вјештачко љубре подешава се према оној земљи, која се обрађује за усјеве. Нису све земље једнаке, те све не пружају биљци једнаку храну. На неким земљишту биљка просто гладује — љубрењем ми земљу хранимо, да би она хранила онај усјев. Али ми земљу не можемо хранивати како хоћемо, него само оном храном, која је њој потребна. Ако на то не пазимо, можемо љубрењем давати земљи оно што она има, а не оно, што њој треба, и тиме имамо онда штете само. И у томе нам вјештачко љубре помаже. Њега можемо да употребимо према земљишту, и за то љубре тражи се веће разумјевање.

Betonirana dubrišta

Savska banovina odlučila je da ove godine razdjeli 30 vagona cementa u 30 srezova za uređenje dubrišta. U svakom srezu dobiće 10 gospodara po 10 met. centi cementa. Tako će se i ove godine podići 30 novih betonskih dubrišta. Cement će primati sreska načelstva, kojima se imaju predati molbe, a te molbe rješava sreski poljoprivredni odbor. Upozoreni su svi zadružni savezi, da upute svoje članstvo, da se koriste tom pomoći.

Negašeni kreč protiv vlage u svinjcu i štali

Poznato je, da vlaga u svinjcima i štalama veoma škodi stoci, jer ne samo da ona onda lakše oboljeva (nazeba, reumatizam, obojenje zglavkova itd.), već rdavi gasovi, koji se tada nalaze u štalskom vazduhu (ugljena kiselina i amonijak), direktno utiču na rdavu zdravlje stoke.

Razumije se, da je za čist i сув vazduh prije svega potrebna valjana sagrađena štala, sa poroznim duvarima i toplim i nepropustljivim tlom i dobra ventilacija štale, koja će odvoditi rdavu, a privoditi dobar svjež vazduh. M datim kad sve ovo nije urađeno kako treba, te ima u svinjcu i štali vlage, možemo se pomoći negašenim krečem. Poznato je, da negašeni kreč veoma žudno upija vlagu iz vazduha („higroskopni“), a i ugljenu kiselinu. Razumije se, da kreč naj-

bolje upija vlagu, kad je potpuno сув t. j. kad ga donesemo u komadu što svježijeg iz krečane. On se onda isitni u prah ili u što sitnije komadiće i dnevno posipa po hodnicima i po podu svinjca i štale. Ako se to stalno i kako treba radi biće tamo vazduh uvijek сув i zdrav.

A zna se, da je kreč i izvršno sredstvo za dezinfekciju.

Utjecaj krupnoće jarme pri ishrani svinja

U Švedskoj je gosp. NILS HANSON vršio mnogobrojne opite po ovom pitanju na svinjama i to na dva mje- u Svalof-u i Langebro-u.

U oba mjesta utvrđeno je da se sitno meljen kukuruz (brašno) iskoristi za 7 do 8 posto bolje nego krupno meljen (jarma), a sasvim krupna jarma se šta više za 12 posto manje iskoristi. — Znači, da od jarme bolje napreduju svinje kad je ona sitnija, nego kad je krupnija. Što se tiče kvašenja kukuruza postignuti su ovi rezultati: pokazalo se da kvašenje kukuruza nema nikakvog uticaja i na iskorišćavanje njegovo i nije prouzrokovalo nikakvo bolje napredovanje svinja nego сув kukuruz. Šta više u nekoliko slučajeva pokazalo se kao gore.

Koja su jaja najbolja za nasad

Dobre nosilje nose po 15 i više dana uzastopce, pa nekoliko dana prestanu i onda počnu nositi novu seriju jaja. Utvrđeno je, da u početku serije nošenja, kokoške nose rano prije podne, pa poslije sve kasnije, tako da najzad, kad hoće da prestanu, nose jaja poslije podne i to sitna. Ta jaja u jutro i uopće prije podne snesena, krupnija su i skoro sva oplodena, a ona od poslije podne su sva sitnija i rijetko koja oplodena.

Prema tome treba bilježiti jaja koja su u početku serije i prije podne snesena, pa ta jaja nasaditi. A osim toga poznato je, da jaja za nasad treba da su ni suviše krupna ni suviše sitna.

Prihodi od trošarine

Prihodi od trošarine iznosili su u 1930 kalendarskoj god. na pivo Din. 39.5 mil juna (1929 god. 29.7 mil.); na vino 112.3 mil. (1929 78.9 mil.) alkohol 100 mil. (89.3 mil. g. 1929), 39.3 mil. (42.2 mil. u 1929.)

BILJEŠKE

Štedni ulošci kod svih zadružnih saveza u našoj državi iznosili su krajem 1930 god. 297.025,949 dinara.

Naš nacionalni prihod od stočarstva i poljoprivrede bio je god. 1925 31.5 milijardu din., a 1930 svega 19 milijarda din.

Odnos poljoprivrednih škola prema broju zemljoradnika kod nas vrlo loše stoji. Zajedno sa 2 poljoprivredno-šumarska fakulteta, jedna poljoprivredna škola dolazi na 476.000 zemljoradnika oba spola, u Francuskoj na 27.400, u Njemačkoj i Švedskoj na 25.000, u Holandiji na 21.000, u Sjedinjenim američkim državama na 18.000, u Belgiji na 2.500. Državnim budžetom rashoda za god. 1931-32 predviđeno je za ministarstvo poljoprivrede ukupno nešto preko 167 milijuna din., te je predviđeno manje nego u budžetu za 1930-31 za nešto preko 66 milijuna din. Cijeli državni budžet za 1931-32 iznosi 13 milijarda 210 milijuna i 303.954 din. Budžet ministarstva poljoprivrede, dakle iznosi tek oko 1.3 posto, premda je naša zemlja poljoprivredna.

Stampa Nove Štamparije - Šibenik, zastupnik Nikola Čikato.